

Asia: Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kaavoitus- ja rakentamislainsäädännön muuttamisesta

Viite: VN/279/2018

VANEn kannalta olennaiset Lausuntopalvelussa esitetyt kysymykset:

Huomioita kaavojen toteuttamisen kokonaisuudesta (erityisesti luvut 1, 17-24, 37-40)

Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANE tarkastelee esitystä YK:n vammaisyleissopimuksen näkökulmasta ja erityisesti sen esteettömyyttä ja saavutettavuutta käsittelevän 9 artiklan velvoitteista käsin. VANE kiinnittääkin huomionsa 18 luvun 107 pykälään, yleisen alueen laatuvaatimukset ja suunnittelu. VANE pitää kannatettavana pykälän 4 momentin asetuksenantovaltuutta.

Esityksen kohdassa 8 Alemman asteinen sääntely, sivulla 544, todetaan 107 pykälään liittyen: "Alemman asteista sääntelyä annetaan, jos se on tarpeen esimerkiksi kansainvälisten esteettömyyttä koskevien sopimusten toimeenpanon vuoksi. Lakia annettaessa ei ole kuitenkaan tiedossa välittömiä tarpeita valtuussäännöksen käyttämiseksi." VANE haluaa huomauttaa tässä yhteydessä, että YK:n vammaisyleissopimus sisältää myös esteettömyyden osalta vahvan jatkuvan edistämismääräyksen ja parhaillaan on käynnissä Aalto yliopiston toteuttama VN/TEAS-hanke, jossa selvitetään rakennetun ympäristön sääntelyn riittävyttä suhteessa YK:n vammaisyleissopimuksen velvoitteisiin.

YK:n vammaisyleissopimuksen 2 artiklan, Määritelmät, mukaan kaikille sopiva suunnittelu tarkoittaa tuotteiden, ympäristöjen, ohjelmien ja palvelujen suunnittelua sellaisiksi, että kaikki ihmiset voivat käyttää niitä mahdollisimman laajasti ilman mukautuksia tai erikoissuunnittelua. YK:n vammaiskomitean yleiskommentti nro. 6 (2018) määrittelee kaikille sopivan suunnittelun sisältyvän ennakkoon palveluiden ja tuotteiden sekä ympäristöjen systeemiin sekä prosesseihin kuuluvaksi. VANE haluaakin korostaa kaikille sopivan suunnittelun suhteen vahvaa proaktiivisuutta.

VANE haluaa muistuttaa myös tässä yhteydessä yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 15 §:n mukaisista kohtuullisista mukautuksista. Vaikka mukautukset ovat aina yksilöllisiä, on mukautusten tarve aina vähäisempää, jos esteettömyys on jo lähtökohtaisesti huomioitu rakennetussa ympäristössä ja sen vuoksi edistämistyön tulisi olla systemaattista ja laaja-alaista, jatkuva prosessi, vammaisten ihmisten osallistamista esimerkiksi kaavoitustyössä unohtamatta (art 4(3)).

Huomioita rakentamisen kokonaisuudesta (erityisesti luvut 1, 25-36, 37-40)

VANE haluaa kiinnittää huomiota 26 lukuun ja erityisesti siinä 201 ja 205 pykälisiin. VANE pitää kannatettavana, että 201 pykälän perusteluissa on mainittu YK:n vammaisyleissopimus, ja että termistöä on yhtenäistetty muun lainsäädännön kanssa. Perusteluissa mainittu esteettömyyden jatkuva kehittäminen on niin ikään tärkeää.

VANE ehdottaa, että 201 §:n perusteluihin lisättäisiin kuitenkin nimenomaisesti YK:n vammaisyleissopimuksen esteettömyyttä käsittelevä 9 artikla, johon lakiesitys tosiasiansa viittaa mutta ilman artiklan mainitsemista.

205 pykälän perusteluissa todetaan: ”Ottaen huomioon, että kokoontumistila lähtökohtaisesti on sellaista palvelutilaa, johon kaikilla on oltava mahdollisuus päästä, tulee kokoontumistilan täyttää liikkumisesteettömyyden vaatimukset. Kohtuullista myös on, että liikkumisesteisille turvataan pääsy tilapäisiinkin yleisörakennelmiin, jos ei muutoin niin järjestämällä riittävästi henkilökuntaa pääsyä varmistamaan.”. Perustelujen sanamuotoa voi tulkita siten, että esteettömyyden puutteita voidaan korvata esimerkiksi kantamalla. VANE haluaa muistuttaa, että vammaisten henkilöiden itsenäisen liikkumisen turvaaminen tulee aina olla kuitenkin ensisijaista, vaikka avustavaa henkilökuntaakin tarvitaan. VANE ehdottaakin, että lauseen loppu ”jos ei muutoin...” poistettaisiin.

VANE ehdottaa myös, että 205 pykälän perusteluihin lisätään viittaus YK:n vammaisopimuksen 30 artiklaan, osallistuminen kulttuurielämään, virkistys- ja vapaa-ajantoimintaan ja urheiluun. On tärkeää, että esimerkiksi katsomoissa huomioidaan esteettömyys- ja saavutettavuus eri vammairyhmien kannalta (esim. erilaisten apuvälineiden käyttö, valaistus, kontrastit, opasteiden ymmärrettävyys jne.).

VAMMAISTEN HENKILÖIDEN OIKEUKSIEN NEUVOTTELUKUNTA VANE